

У своєму заповіті Володя писав:

“Виступити дозволяю (і прошу) лише панові академіку Миколі Жулинському, який чи не єдиний із критиків у хвилини свого духовного просвітління знав ціну Дрозду як письменнику. Але хай промовляє весело, щоб присутні сміялись, а не плакали; сміх над труною, а не плач у традиціях давнього українства, бо смерть, на глибоке переконання моїх героїв, – це вивільнення душі, це початок справжнього духовного життя, а не завершення його”.

У пункті третьому цього ж заповіту зазначив:

“Дамо Дрозда народам світу! Вітання нинішнім і майбутнім дроздознавкам, опікуватися ними доручаю головному дроздознавцеві Миколі Жулинському! – з тим залишайтеся, живі та здорові, і – до зустрічі на Островах Вічності!”.



**Галина Пагутяк**

## **МИКОЛА ЖУЛИНСЬКИЙ В ОБРАЗІ ЧЕШИРСЬКОГО КОТА**

Люди, які люблять котів (собак теж), завжди мають про що поговорити. Навіть коли це академік і звичайна собі письменниця. Щоправда, я не можу стверджувати це категорично, бо знайома лише з одним академіком – Миколою Жулинським, і вже так давно, що, здається, знаю його з пелюшок. Ще з тих часів, коли в мене був один кіт, точніше, кицька, і в Миколи Григоровича один кіт і жодного собаки. Ми просто не могли собі дозволити більше.

Посмішка Миколи Григоровича – наче посмішка Чеширського кота, і в моєму житті він відіграв роль, схожу на ту, яку відіграв Чеширський кіт в історії Аліси, коли та завдяки своїй неспокійній вдачі опинилась у Країні див. Тією країною було українське літературне середовище початку 80-х. Фальш і андеграунд. Я була там чужорідною істотою, до того ж не вельми привітною вдачі. Покійний Володимир Дрозд, уперше зустрівшись зі мною, сказав: “Нехай з нею вовки розмовляють”. Потім ми з ним заприятелювали все одно. Ще один відомий письменник відмовився написати до моєї першої публікації передмову – з тієї самої причини, очевидно. Запропонували це зробити іншому авторитетові, що не був для мене авторитетом, позаяк я тоді, як, зрештою, і зараз, не мала респекту до жодних авторитетів, навіть до живих класиків. Хоча живих класиків не буває. От Микола Жулинський і написав передмову до повісті “Діти”, потім до книжки “Діти”, не бачивши мене в очі, а потім підсів у їдальні в Ірпені за мій столик і сказав: “Мені казали, що у вас поганий характер, але то я написав передмови до Ваших публікацій”. “Угу”, – буркнула я, і Чеширський кіт зник, залишивши після себе свою посмішку. Більшість людей любить лестощі й компліменти, а я просто до цього не здатна. Тепер я думаю: а не було б Миколи Григоровича, де б я була зараз? Звісно, Чеширський кіт махнув би лапою і сказав: “Куди б ти не пішла, все одно кудись та дійдеш”. Так воно і є, однак трохи усмішки в дорозі не зашкодить. Щоб спокійніше було йти. А передмова називалась “Чому на сонячній галявині плакав лис?”

А коли в “Молоді” мала виходити моя друга книжка – а що таке комсомольське видавництво, де здебільшого протирав штани і спідниці відпрацьований матеріал ЦК комсомолу, знають мої ровесники – на мене напосілася Чорна

Королева, редактор моєї книжки, яка при першій же зустрічі почала мною командувати. Я розлютилася і сказала, що не хочу, аби вона була моїм редактором, і не хочу, щоб мені рубали голову. “То, може, ви бодай заберете рукопис?” – з надією спитала Чорна Королева. На це я теж не погодилася й пішла з того похмурого місця. Я була у Країні див, а там усе несправжнє. І тут з’явилася посмішка Чеширського кота, а потім він сам. Микола Григорович не лякав мене можливими наслідками мого бунту, бо то був не інтелігентний “Радянський письменник”, а ідеологічна установа. Він узагалі ніколи мене не залякував КДБ, як це робили всі довкола. Він зателефонував до головного редактора, і мені дали нового редактора – Білу Королеву, з якою впоратися було легше, бо в редагуванні вона мало що тямала.

Микола Жулинський не почував себе чужим у Країні див. Він завжди зникав, коли там ставало нестерпно. Мені б отак навчитись. Не опинятися в ситуації, коли треба збільшитись або зменшитись, надпивати з пляшечки й відкушувати від пиріжка.

Коли я створила своє Королівство, де шанують котів і читають книжки, Микола Григорович написав до нього передмову. Захищати мене вже, власне, не було від кого, але ми отримали величезну втіху: він – пишучи цю передмову разом із кицькою Пронею Прокопівною, а я – читаючи. Котів у мене було вже п’ятеро. Власне, котів не може бути забагато, особливо для письменника. Хто ловитиме бліх у рукописах?..

Був у мене ще містичний момент, пов’язаний з Миколою Григоровичем. Яюсь я приїхала до Києва за грошовою допомогою для біженців і зайшла в Інститут літератури. Микола Григорович подарував мені свою книжку спогадів про батька: “То твій, сину, батько...”. Неймовірна історія й написана так полюдськи. Якби я цю книжку прочитала в себе вдома, то не помітила б, можливо, тієї особливої життєвої філософії Григорія Жулинського, яка допомогла йому пережити надзвичайно складні життєві обставини, залишаючись спокійним і врівноваженим. Секрет Чеширського кота.

Але я вічно кудись влізаю, і замість потяга вирішила поїхати до Львова автобусом. Квитки виявилися лише на рейс, що прибував до Львова серед ночі. Львів зустрів жакливою зливою. Я подумала, що не варто сидіти на вокзалі й чекати ранку, коли з вулиці Стрийської мені буде ближче. Але водій висадив мене далі, ніж я очікувала, і я за лічені хвилини змокла як хлющ. Була третя година ночі, а в мене в кишені лише кілька сотень доларів. Жоден таксист не зупинявся, бо виглядала я як примара. Нормальна людина, та ще й жінка, не буде йти серед ночі під такою зливою. Але для грабіжників та маніяків я була б дарунком, звичайно. Тому я поперлася навпростець, де було найбільше води, бо плавати я вмю, дякувати Богу, а долари навіть випрані залишаться валютою.

І ось тоді я згадала, що казав собі Григорій Жулинський, коли йому загрожувала смертельна небезпека: “Бог зі мною, тому нічого поганого не може трапитись”. І мені стало раптом весело. Я дві години добиралась додому попри в’язницю, склади, ринки і ще якісь підозрілі споруди. І все закінчилося добре.

Спокійна впевненість, що все у твоїх руках, навіть коли світ розвалюється, як картковий будиночок, – оцього я навчилася загалом від Миколи Жулинського. І ще: ми відповідаємо за тих, кого приручили. Це як батьківство чи материнство – навіки.

Я лише хотіла би спитати Чеширського кота: “Як Ви це робите?”...

